

УДК 342.565.2

ЗМІНА ПОВНОВАЖЕНЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ

С. Ревер

*Адвокатське Об'єднання «Мицик і Партнери»,
вул. К. Левицького, 5/5а, Львів, Україна, 79005,
e-mail: segarever2@gmail.com*

Досліджено процес зміни змісту та обсягу повноважень Конституційного Суду України з моменту відновлення державної незалежності України на початку 90-х років минулого століття. Проаналізовано зміст численних нормативно-правових актів, які визначали повноваження Конституційного Суду України. Запропоновано поділ процесу еволюції змісту та обсягу повноважень Конституційного Суду України на три етапи. Розкрито основні тенденції і причини зміни повноважень Конституційного Суду України.

Основну частину дослідження присвячено аналізу положень Конституції України в редакції від 28 червня 1996 року. Розглянуто концепцію поділу повноважень Конституційного Суду України на 2 умовні групи: традиційні, тобто такі, що є загальноновизнаними у європейській практиці конституційного судочинства, та характерні власне для української практики конституційної юрисдикції повноваження.

Наголошено на важливості запровадження в Україні інституту конституційної скарги і вилучення з повноважень Конституційного Суду України права тлумачити закони України. Зроблено висновки про те, що зміст та обсяг повноважень Конституційного Суду України у майбутньому мав би більше гармонізувати із загальним напрямом цивілізаційного розвитку України як держави з парламентсько-президентською формою правління.

Ключові слова: Конституційний Суд України, повноваження Конституційного Суду України, офіційне тлумачення, конституційність, конституційна скарга.

На сучасному етапі розвитку Української держави, особливо важливе значення матиме успішне проведення в країні реформи національної системи правосуддя. Конституційними змінами 2016 року було суттєво скореговано як саму систему правосуддя в Україні, так і її складові частини. Зокрема, положення частини третьої ст. 124 Конституції України (в редакції від 28 червня 1996 року), за яким «судочинство здійснювалося Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції» [1]. Натомість, відповідно до вищезгаданих конституційних змін «правосуддя в Україні здійснюють виключно суди» (частина перша ст. 124 Конституції України в редакції Закону України Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 16 червня 2016 року [5]). Останнє, фактично, означає – вилучення Конституційного Суду країни із системи судочинства. Однак саме від Конституційного Суду України багато в чому залежатиме остаточний позитивний результат реформи правосуддя як такої. Адже, з огляду на особливе місце в системі органів державної влади, саме Конституційний Суд України буде зобов'язаний (за потреби) приймати рішення про конституційність тих чи інших положень нових/оновлених законів про судоустрій, статус суддів, адміністративні та спеціалізовані вищі суди тощо. З огляду на це, питання зміни обсягу та змісту повноважень Конституційного Суду України набувають особливої актуальності.

У науковій літературі питання змісту та обсягу повноважень Конституційного Суду України достатньо широко висвітлено, зокрема в публікаціях Ю.Г. Барабаша,

М. І. Козюбри, З. І. Луць, О. В. Марцеляка, М. І. Мельника, І. Д. Сліденка, П. Д. Стецюка, В. П. Тихого, Т. О. Цимбалістого, В. М. Шаповала, С. В. Шевчука, Л. П. Юзькова та інших. Однак конституційними змінами 2016 року (щодо правосуддя) було зроблено суттєві уточнення в цьому напрямі, які з об'єктивних причин не були предметом попередніх досліджень.

Метою цієї статті є комплексний аналіз змісту та обсягу повноважень Конституційного Суду України в контексті реформування національної системи правосуддя.

Інститут конституційної юстиції – обов'язкова складова механізму функціонування сучасної демократичної держави. Тому ідея Конституційного Суду як єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні фактично наявна з моменту відновлення її державної незалежності на початку 90-х років минулого століття та знайшла своє відображення у найважливіших політико-правових документах того часу, зокрема і проектах нової конституції.

Роль і місце Конституційного Суду України визначено через його повноваження, які не завжди прямо закріплені в українському законодавстві, що породжує дискусії в науці конституційного права щодо їх розуміння та системи цих повноважень.

Новітній процес еволюції обсягу та змісту повноважень Конституційного Суду України можна умовно поділити на три етапи:

– перший етап був започаткований розпадом колишнього СРСР та становленням України як незалежної самостійної суверенної держави. Утворення Конституційного Суду України передбачалося Концепцією нової Конституції України від 19.06.1991 року, першим проектом Конституції України та Законом України «Про Конституційний Суд України» (1992 року);

– другий етап бере свій відлік з часу прийняття Конституції України 28 червня 1996 року та Закону України «Про Конституційний Суд України» 16.10.1996 року;

– третій етап розпочався щойно і пов'язаний з прийнятим 2 червня 2016 року Верховною Радою України Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», який закріпив суттєві зміни статусу Конституційного Суду України.

Перші уявлення про склад/зміст повноважень Конституційного Суду України можна побачити у Концепції нової Конституції України від 19.06.1991 року [7]. У ній зазначалося, що з метою неухильного дотримання Конституції, посилення контролю за конституційністю законів, а також конституційністю підзаконних актів необхідно:

– визначити основоположні принципи конституційного контролю, встановити межі, форми, юридичні наслідки його здійснення;

– створити Конституційний Суд Республіки;

– наділити Конституційний Суд широкими повноваженнями, зокрема, надати йому право припиняти дію законів, актів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, оголошувати їх юридично недійсними, ухвалювати рішення про незаконність дій, розпоряджень несудових державних влад за скаргами окремих громадян про порушення їхніх конституційних прав і свобод.

Значно ширше інститут конституційної юстиції та повноваження Конституційного Суду України висвітлені в першому проекті Конституції України розробленому робочою групою на чолі з проф. Л. П. Юзьковим [4], який утім, як і наступні конституційні проекти, не був реалізований унаслідок перманентних протистоянь між Президентом України та Верховною Радою України на фоні тривалої соціально-економічної кризи в Україні.

Проаналізувавши вказаний проект, повноваження Конституційного Суду України зводилися до наступного:

– розгляд справ про відповідність Конституції (конституційність): чинних законів та інших актів Національних Зборів і їхніх палат; Конституції та законів Республіки Крим; указів Президента; актів міністрів та інших керівників центральних органів виконавчої влади України; актів голів обласних (земельних), районних і міських управ; актів місцевого та регіонального самоврядування (ст. 243).

– надання висновку: про відповідність Конституції міжнародних договорів України, внесених у Національні Збори для ратифікації; межі компетенції органів законодавчої і виконавчої влади України, державних органів України та Республіки Крим, органів державної влади, місцевого і регіонального самоврядування в разі виникнення відповідних спорів між ними; дотримання Конституції України Президентом; дотримання Конституції України Прем'єр-міністром, іншими посадовими особами, які обираються, призначаються чи затверджуються Національними Зборами та їхніми палатами (за винятком суддів Конституційного Суду); дійсність мандатів членів Національних Зборів у спірних випадках (ст. 224).

Наступним кроком до створення Конституційного Суду та законодавчого закріплення його повноважень є ухвалення Верховною Радою України 3 червня 1992 року Закону України «Про Конституційний Суд України» [3]. Однак суд реально так і не почав діяти. У період 1992–1996 років робота суду була малоефективною, оскільки Верховна Рада призначила лише Голову Конституційного Суду (Леоніда Юзькова), а спроби обрати заступника Голови та решту суддів виявилися безрезультатними.

Окрім названих вже повноважень щодо розгляду справ з питань невідповідності Конституції нормативних актів та визнання їх нечинними, Конституційний Суд України відповідно до ст. 14 Закону, розглядав також справи, пов'язані з порушенням компетенції органами й особами державної влади, зазначеними в Конституції України; порушенням розподілу встановленої Конституцією України та Конституцією Республіки Крим компетенції місцевих Рад різного рівня, а також компетенції місцевих Рад і органів державної виконавчої влади; законністю призначення виборів і референдумів.

Також до повноважень Конституційного Суду України належали:

– розгляд спорів між національно-територіальними і територіальними утвореннями України з питань, які регулюються Конституцією України та Конституцією Республіки Крим;

– надання висновку про дотримання Президентом, Прем'єр-міністром та іншими членами Уряду, Головою Верховного Суду, Головою Вищого арбітражного суду, Генеральним прокурором України, а також дипломатичними та іншими представниками України Конституції і законів України у разі порушення питання про дострокове припинення їхніх повноважень за поданням Верховної Ради України;

– надання висновку про відповідність Конституції України міжнародних договорів і угод, поданих до Верховної Ради України на ратифікацію;

– розгляд питання про конституційність діяльності і примусовий розпуск (ліквідацію) політичних партій, міжнародних та всеукраїнських громадських організацій, що діють в Україні.

Реальна діяльність Конституційного Суду бере свій початок з ухвалення чинної Конституції України (28 червня 1996 року). Прикметно, що зміст компетенції Конституційного Суду України розкрито не тільки у відповідному розділі Конституції (ХІІ. Конституційний Суд України), а й частково у деяких інших конституційних положеннях, зокрема реалізацію повноважень деталізовано профільним Законом («Про Конституційний Суд України») та Регламентом Конституційного Суду України.

Повноваження Конституційного Суду України, як правило, поділяють на дві умовні групи. Перша група, так звані традиційні (чи класичні) повноваження,

тобто такі, що є загально визнаними та до певної міри поширеними у європейській практиці конституційного судочинства. Друга група, – це ті повноваження, які характерні власне для української практики конституційної юрисдикції [10, с. 283].

До групи традиційних належать повноваження щодо вирішення питання про конституційність (про відповідність Конституції України) низки правових актів.

Насамперед ідеться про те, що КСУ вирішує питання про відповідність Конституції України законів та інших правових актів парламенту (Верховної Ради України), актів глави держави (Президента України), актів Уряду (Кабінету Міністрів України). Реалізація саме цих повноважень становить зміст явища судового конституційного контролю в Україні у так званому вузькому значенні цього поняття, а саме оцінювання правових актів стосовно їх відповідності конституції вважається основною (титальною) функцією органів конституційної юрисдикції як таких. Водночас однією із особливостей судового конституційного контролю в Україні (на відміну від практики переважної більшості європейських країн), є те, що предметом такого контролю може бути конституційність не тільки нормативних, а й індивідуальних правових актів відповідних органів. До групи «традиційних» повноважень можна віднести можливість Конституційного Суду України тлумачити положення конституції. Однак варто зазначити, що Конституційний Суд України, окрім тлумачення Конституції України, має також і право на тлумачення законів України.

Що ж до повноважень Конституційного Суду України, які характеризують винятково національний досвід, то до них насамперед можна віднести надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам двох статей Основного Закону держави (157 та 158). У цьому випадку, зокрема йдеться про те, що Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини та громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України. Законопроект про внесення змін до Конституції України, який розглядала Верховна Рада України і який не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради України не раніше ніж через рік від дня прийняття рішення щодо цього законопроекту, а парламент, протягом строку своїх повноважень не може двічі змінювати одні й ті ж положення Конституції України. Наведений приклад не має аналогів у європейській практиці конституційної юрисдикції. Водночас наявність такого повноваження, вважається такою, що значно посилює роль суду як безпосереднього охоронця конституції власне як основного закону держави.

Однією з особливостей державного устрою України є наявність у її складі територіальної автономії (Автономної Республіки Крим). На відміну від органів конституційної юрисдикції в інших державах, які у своєму складі мають територіальні автономні утворення, Конституційний Суд України уповноважений не тільки вирішувати питання конституційності правових актів представницького органу автономії (Верховної Ради Автономної Республіки Крим), а й визнавати його дії або відсутність необхідних дій такими, що порушують Конституцію і закони України. А вже український парламент на підставі останнього може достроково припинити повноваження цього представницького органу автономії [2].

Надзвичайно важливою є норма ч. 2 ст. 151 Конституції, згідно з якою за зверненням Верховної Ради України Конституційний Суд України надає висновок щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту. Варто звернути увагу

на те, що предметом розгляду є не наявність підстав для імпічменту, а лише процесуальні питання, пов'язані з додержанням конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста.

Відповідно до ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, а тому Конституційний Суд України має право перевіряти як будь-який міжнародний договір України, так і акти України про приєднання до них та визнання їх обов'язковості на території України.

Не можуть бути об'єктом перевірки Конституційного Суду України закони, прийняті всеукраїнськими референдумами, оскільки носієм суверенітету та єдиним джерелом влади в Україні є народ (ч. 1 ст. 5 Конституції України). Однак правові акти Верховної Ради України та акти Президента України, прийняті відповідно до їхніх повноважень про призначення референдуму є об'єктами перевірки Конституційного Суду України.

2 червня 2016 року Верховна Рада прийняла зміни до Основного Закону держави в частині правосуддя [5], які суттєво стосуються Конституційного Суду України. Змінами до ст. 147 Конституції України вилучено із повноважень Конституційного Суду України права «офіційного тлумачення законів України».

На думку кандидата юридичних наук, судді Конституційного Суду України у відставці П. Б. Стецюка [9, с. 97], скасоване повноваження Конституційного Суду «давати офіційне тлумачення законів України» було одним із «найбільш вразливих» явищ у національній конституційно-правовій системі. Адже даючи офіційне тлумачення законів (окремих положень законів), Конституційний Суд України не завжди чітко дотримувався так званої лінії розмежування між самим тлумаченням і фактичним створенням нової норми. Такі ситуації часто могли спричинити розбалансування усталеної системи правового регулювання відповідних суспільних відносин. Можна пригадати наприклад рішення Конституційного Суду у справі за конституційним зверненням Акціонерного товариства «Страхова компанія «Аванте» [8] з приводу якого свою незгоду в окремій думці висловили судді М. А. Маркуш, П. Б. Стецюк, В. І. Шишкін та А. А. Стрижак. Більше того, саме офіційне тлумачення законів, окремих положень законів часто виступало відвертою формою зловживання повноваженнями з боку Конституційного Суду України, на що неодноразово звертали увагу представники науково-експертного середовища.

Можливо саме тому, для сучасної європейської конституційно-правової практики офіційне тлумачення законів органом конституційного контролю не є характерним. Таке повноваження конституційних судів збереглося, здебільшого, тільки на колишніх радянських теренах. Натомість, зарубіжні країни мають інститут «конституційної скарги».

Ідея запровадження інституту конституційної скарги в Україні органічно вписується в існуючу національну конституційно-правову систему, оскільки завданням Конституційного Суду України є «гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій її території» (ст. 2 Закону України «Про Конституційний Суд України»). Водночас саме «права і свободи людини та їх гарантії» повинні визначати зміст і спрямованість діяльності Української держави (ч. 2 ст. 3 Конституції). Отже, запровадження в Україні інституту конституційної скарги, так само як і вилучення з повноважень Конституційного Суду права тлумачити закони України, можна розглядати загалом як позитивні сторони Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)».

Невід'ємною частиною реформи правосуддя в Україні, яка належно вплине на подальший розвиток інституту конституційного контролю в Україні є проголосований 09.02.2017 року в першому читанні проект нового Закону України «Про Конституційний Суд України» [6]. Фактично, найближчим часом, ми будемо мати вже «третій» закон про Конституційний Суд України (1992, 1996 та 2017 років), кожен із яких викладав по-своєму зміст та обсяг повноважень Конституційного Суду.

До положень законопроекту «Про Конституційний Суд України», які заслуговують на позитивну оцінку, необхідно насамперед віднести винятки зі статті про нормативну основу діяльності Суду, положення про те, що повноваження Конституційного Суду України визначається не лише Конституцією України, а й Законом України «Про Конституційний Суд України».

Стаття 7 цього законопроекту перелічує визначені Конституцією України та охарактеризовані вище повноваження Конституційного Суду України включно з вирішенням ним питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України (їх окремих положень) за конституційною скаргою особи.

Коротко підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що Конституційний Суд України із самого початку формування України як сучасної демократичної держави бачився обов'язковою складовою механізму її функціонування та, одночасно, – невід'ємною частиною системи правосуддя. Однак практика функціонування інституту конституційної юстиції, особливо останніх років, показала певну неефективність такої системи. Тому рішення законодавця зберегти за Конституційним Судом України його базові функції – конституційного контролю та тлумачення Конституції (з одночасним вилученням Конституційного Суду України із системи правосуддя) – видається логічним і правильним кроком. Окрім того, зміст та обсяг повноважень Конституційного Суду України у майбутньому мав би більше гармонізувати зі загальним напрямом цивілізаційного розвитку України як держави з парламентсько-президентською формою правління.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Текст]: офіц.текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.: станом на 1 січня 2006 р.]. Київ: Мін-во Юстиції України, 2006. 124 с.
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 49. Ст. 272.
3. Про Конституційний Суд України: Закон України від 3 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 33. Ст. 471.
4. Про проект нової Конституції України: Постанова Верховної Ради Української РСР від 01.07.1992 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 37. Ст. 550.
5. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 28. Ст. 532.
6. Про Конституційний Суд України: Проект Закону України 5336-1 від 17.11.2016. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60542
7. Про Концепцію нової Конституції України: Постанова Верховної Ради Української РСР від 19.06 1991 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). № 35. Ст. 466.
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Акціонерного товариства «Страхова компанія «Аванте»» щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 1 Закону України «Про систему оподаткування», статті 15 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» (№ 5-рп від 16.02.2010.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-10>

9. Стецюк П. Б. Конституційний Суд України: між пострадянським минулим та європейським майбутнім // Національна безпека і оборона. 2016. № 5–6. С. 96–99.
10. Шаповал В. М. Конституційний Суд України // Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова ред.кол.) та ін. – Київ: Укр. енцикл. Київ; Москва, 2001. Т. 3. С. 283.

References

1. Konstytutsiia Ukrainy. (1996, cherven' 28). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 30.
2. Pro Konstytutsijnyj Sud Ukrainy. (1996, zhovten' 16). *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 49.
3. Pro Konstytutsijnyj Sud Ukrainy. (1992, cherven' 3). *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 33.
4. Pro proekt novoi Konstytutsii Ukrainy. (1992, lypen' 1). *Postanova Verkhovnoi Rady Ukrain'skoi RSR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 37.
5. Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (schodo pravosuddia). (2016, cherven' 2). *Zakon Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 28.
6. Pro Konstytutsijnyj Sud Ukrainy. (2016, lystopad 17). *Proekt Zakonu Ukrainy 5336-1*. Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60542
7. Pro Kontseptsiuu novoi Konstytutsii Ukrainy (1991, cherven' 19). *Postanova Verkhovnoi Rady Ukrain'skoi RSR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 35.
8. Rishennia Konstytutsijnoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsijnym zvernenniam Aktsionernoho tovarystva «Strakhova kompaniia «Avante»» schodo ofitsijnoho tlumachennia polozhen' chastynty druhoi statti 1 Zakonu Ukrainy «Pro systemu opodatkuvannia», statti 15 Zakonu Ukrainy «Pro opodatkuvannia prybutku pidpriemstv». (2010, liutyj 16). *Sprava 5-rp*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-10>
9. Stetsiuk, P. (2016). *Konstytutsijnyj Sud Ukrainy: mizh postradians'kym mynulym ta ievropejs'kym majbutnim. Natsional'na bezpeka i oborona*, 5–6, 96–99.
10. Shapoval, V. (2001). *Konstytutsijnyj Sud Ukrainy. Yurydychna entsyklopediia*. Kuiev: Ukr. entsykl. Tom 3, 283.

*Стаття: надійшла до редакції 01.03.2017
прийнята до друку 22.03.2017*

CHANGING THE CONSTITUTIONAL COURT OF UKRAINE POWERS IN THE NATIONAL REFORM OF JUSTICE

S. Rever

*Attorneys Association «Mytsyk and Partners»,
5/5a, K. Levitsky Str., Lviv, 79005, Ukraine,
e-mail: segarever2@gmail.com*

The article deals with the changes in the content and scope of the Constitutional Court of Ukraine since the restoration of independence of Ukraine in the early 90's of the last century. The content of many of regulations that determine the powers of the Constitutional Court of Ukraine, in particular the concept of the new Constitution of Ukraine of 19.06.1991, the first draft of the Constitution of Ukraine, Laws of Ukraine «On the Constitutional Court of Ukraine» of 1992 and 1996, the Law of Ukraine «On Introduction amendments to the Constitution of Ukraine (on justice)» on June 2, 2016, and others are analyzed.

The article proposes to divide the evolution of the content and scope of the Constitutional Court of Ukraine into three stages. The basic trends and causes of the evolution of the Constitutional Court of Ukraine powers in the context of reforming the national justice system are revealed.

The main part is devoted to analysis of the Constitution of Ukraine amended on June 28, 1996. We consider the concept of separation of powers of the Constitutional Court of Ukraine into 2 groups: traditional, i.e. those that are generally accepted in the European practice of constitutional justice and its own typical for Ukrainian practice of constitutional jurisdiction authority. The traditional group regards powers referring to the issue of constitutionality (on the constitutionality of Ukraine) of a number of regulations. The powers of the Constitutional Court of Ukraine, which characterize only national experience primarily include an opinion on the bill on amending the Constitution of Ukraine requirements of two articles of the Fundamental Law of the state (Art. 157 and 158).

The author emphasizes the importance of implementation of the institute of constitutional complaint in Ukraine and withdrawal of the right to interpret the laws of Ukraine from office of the Constitutional Court of Ukraine. The cancelled powers of the Constitutional Court «give an official interpretation of the laws of Ukraine» was one of the «most vulnerable» phenomena in the national constitutional and legal system. After giving the official interpretation of the law (certain provisions of laws), the Constitutional Court of Ukraine not clearly followed the same line of demarcation between interpretation and actual creation of new rules. However, the idea of the introduction of constitutional complaint in Ukraine fits into the existing national constitutional and legal system.

The conclusions about the place of the Constitutional Court of Ukraine in the mechanism of functioning of Ukraine are made. The content and scope of authority of the Constitutional Court of Ukraine in the future would more harmonize general direction of civilization development of Ukraine as a state with a parliamentary-presidential form of government.

Keywords: the Constitutional Court of Ukraine, the powers of the Constitutional Court of Ukraine, the official interpretation of constitutionality, the constitutional complaint.